

**III. TITVLVS DE NOVELLIS LEGIBVS IVDÆORVM,
QVO ET VETERA CONFIRMANTVR, ET NOVA ADIECTA SVNT.**

- I. *De commemoratione priscarum legum, quæ in iudeorum transgressionibus promulgatae sunt, atque de confirmatione earum.*
- II. *De blasphematoribus Sanctæ Trinitatis.*
- III. *Ne iudei, aut se, aut filios suos, vel famulos a baptismo gratia subtrahant.*
- IV. *Ne iudei more suo celebrent pascha, vel carnis circumcisionem exerceant, ac ne christianum quemcumque a fide Christi commoveant.*
- V. *Ne iudei sabbata, ceterasque festivitates suo rito celebrare præsumant.*
- VI. *Vt omnis iudeus diebus dominicis, et in prænata festivitatibus ab opere cesseret.*
- VII. *Ne iudei more suo diuident escas.*
- VIII. *Ne iudei ex propinquitate sanguinis conubia ducant, et sine benedictione sacerdotis nubera non audeant.*
- IX. *Ne iudei religioni nostræ insultantes, secum suam defendere conantes, alibi se transducant; ne quilibet refugientes suscipiant.*
- X. *Ne christianus a iudeo quocumque munus contra fidem Christi accipiat.*
- XI. *Ne iudei libros illos legere audeant, quos christiana fides repudiat.*
- XII. *Ne iudei mancipia deserviant vel adhærent christiana.*
- XIII. *Si se iudeus christianum esse testetur, et ob hoc non velit a se reicere mancipium christianum.*
- XIV. *Professio iudeorum; quomodo unusquisque eorum ad fidem veniens, indiculum professionis sua scribere debeat.*
- XV. *Conditiones iudeorum, ad quas iurare debant hi, qui ex eis ad fidem venientes, professions suas dederint.*
- XVI. *De christianis mancipliis iudeorum quæ se non prodiderint christiana, sive de publicatoribus eorum.*

- I. *De commemoratione priscarum legum, quæ in iudeorum transgressionibus promulgatae sunt; atque de novella confirmatione earum.*
- II. *Perfidia iudaici erroris sæpe callidas eo vehementius durescit in crimen, quo institutis contra se legibus nititur frequentius contraire. Et ideo licet posituri simus tot tantisque eorum*

¹ Para la edición de este título se han tenido presentes los códices de Card. S. J. R. Complut. Esc. 1. y 2., en donde se hallan solamente.

² Esc. 1. Perfidia iudaici erroris atque callidas.

³ Esc. 1. pro tot.

⁴ Card. y Esc. 1. predecessoribus nostris promulgatas

erroribus novitatis ordine leges, libet tamen illas primum a dominis et predecessoribus nostris dictas ⁴ promulgare, et in eorum transgressionem constitutiones intendere, ordinatimque ⁵ nos præcedentium edicta oportet retexere: ut ex hoc collata cum veteribus nova, in his quæ decenter sunt edita, confirmetur ut concedet; similiter et nova sic ⁶ ordinentur, ne præterita eitra rationem videantur confundere, et ⁷ uniformis membra compago ⁸ utraque legibus ordi-

in eorum &c.

⁵ Card. et ordinatum præcedentium edictum retexere.

⁶ Esc. 1. hic.

⁷ Card. y Complut. quo.

⁸ Card. y Esc. 1. ex utrisque.

nata, clara hic iustitiae manifestatione eluceat. Sicque ¹ quid in præteritis legibus confirmatione sit dignum, quidve novitatis edicto inconveniens censeatur, eo luce clarius pateat, quo complexa hic ex utrisque veritas extiterit declarata. Et ideo in eisdem præcedentium legum statutis reperimus legem, quæ de omnium hæresum erroribus abdicatis promulgata confulsit ². In qua lege id adiiciendum emendandumque evidens ratio persuasit, ut si cuiuslibet hæresis permotus quisque insania contempserit ipsius legis in aliquo instituta, cuiuscumque sit generis ³ persona, si publica perversum dogma defensione vindicare voluerit, sub ⁴ ardua erit poena religidus, eiusque bona in principiis potestate consistant: et ⁵ si ipse perversi erroris sectator se corrigeret ⁶ usquequa destiterit, ab ⁷ exilio nullo modo revocetur. Nam et res eius, cui eas princeps conferre voluerit, inconveniente deserviant. Cæterum si quis ignorantia ⁸ cecitati deditus cuiuslibet erroris sectam ex ⁹ corde tenuerit, et verbis vindicare ¹⁰ voluerit, vel factis quibuslibet ostenderit; ad episcopum loci vel ad quemlibet sacerdotem se instruendum remittat ¹¹, ac quæ sancta sunt, præbeat, qualiter ab eo una cum consensu metropolitani formulam rectæ institutionis accipiat. Iam vero si ab his hæreticis quisquis ille commonitus vel instructus se distulerit corrigendum ¹², superioris sententia iacturam ordine superius adnotato sustineat, id est, quæ ¹³ illis est lata, qui ¹⁴ in publica defensione adversam nostræ fidei vindicaverint sectam. Denique abhinc specialiter ¹⁵ relaxatae ¹⁶ sint leges, quæ in iudeorum sunt transgressionibus posita: id est, de datis et confirmatis legibus supra iudeorum nequitiam promulgatis, sive de cunctis iudeorum erroribus ¹⁷ amputandis. Ita vero ne iudei more suo celebrent pascha, neque more suo foedus nupciale copulare præsumant, et ut carnis circumcisionem non faciant, neque more suo diuident escas, nec ¹⁸ contra christianos inscribant, nec contra christianos testificari ¹⁹ præsu-

¹ S. J. R. y Esc. 2. Si quod in.

² Complut. Card. y Esc. 1. y 2. consistit.

³ Card. ordinis persona. Esc. 1. ordinis prosapia.

⁴ Card. y Esc. 1. sub arduo erit penitentia exilio re-

ligandus.

⁵ Card. y Esc. 1. qualiter si ipse.

⁶ Card. y Esc. 1. corrigi.

⁷ Card. y Esc. 1. et ille ab exilio nullo modo revocetur serumna, et res eius.

⁸ Card. ignorantia præcipio. Esc. 1. ignorantia præcipitationi.

⁹ Card. y Esc. 1. aut.... aut verbis.

¹⁰ S. J. R. indicare.

¹¹ Card. y Lind. se instruendum (Esc. 1. instituendum) remittat, qualiter.

¹² Card. y Esc. 1. corrigi.

¹³ Card. Esc. 1. y 2. y S. J. R. in illis.

¹⁴ Esc. 1. qui publica defensione.

¹⁵ Card. y Esc. 1. species.

¹⁶ Esc. 1. latz.

¹⁷ Card. y Esc. 1. generaliter extirpandis. Et ne iudei.

¹⁸ Card. y Esc. 1. ac ne quæstione christianos inscri-

bant; et ne iudeus christianum mancipium circumcidat. Mancipa ²⁰ quoque christiana quæ a iudeis, aut vendita, aut libertati esse noscuntur tradita, statum libertatis absque dubio obtineant; et nullo modo iudeis mancipia christiana deseruant. De interdicto quo omnibus christianis inhibetur ²¹, ne quisquam iudeum quemicumque facione atque favore ²² vindicare studeat ²³ vel tueri, atque iudaizantes christianos præsumat celare. Harum igitur fortissimarum legum sententias in prædictorum iudeorum perfidiam promulgatas, exceptis duabus subter adnexis ²⁴ capitulis, cæterisque aliis quæ contraria inveniuntur, et iustitiae regulis, et institutionibus nostris, omnia, ut dictum est, iugi temporum æternitate valitura censemus, et irrevocabili gloriose serenitatis nostra oraculo confirmamus, atque in tantum ²⁵ eis consultum valitudinis robore celebrori porrigitur, in quantum nil repugnantia habuerint cum his quæ novitatis nostræ nunc sententia diffiniimus. Nam in quibusdam ipsis legibus, quod nobis inconveniens videtur atque contrarium, hæc duo interim inter cætera repugnantia rationi vel institutioni nostræ capitula continentur. Quodlibet ²⁶ decretum hactenus, nullo modo tradatur, nullumque vigorem deinceps valitudinis retinebit. Illa quidem in his sententiis prima est, per quam iudeis datur execranda ²⁷ licentia manumittendi christiana mancipia. Secundum namque ²⁸ capitulum non solum ²⁹ culpæ ad unius rediguntur damnationem, sed vindictæ. Nam quædam leges, sicut culparum habent diversitates, non ita discretas ³⁰ retinent ultiones, sed permixta scelera transgressorum ad unius remittuntur legis poenale iudicium: ne secundum modum culpa ³¹ habeant poenam; quum maior minorque transgressio unius non debeat multationis prædamnari supplicio: præsertim quum dominus in lege præcipiat, pro mensura peccati erit et plagarum modus; unde lex ipsa ³² inscribitur de poena qua perimenda sit transgressio iudeorum, quia Deus ³³ mortem non vult, nec latet in perditione vivorum, pro eo quod in se per ³⁴

¹⁹ Card. y Esc. 1. testificantur.

²⁰ Card. y Esc. 1. De mancipiis quoque christianis.

²¹ Card. y Esc. 1. prohibetur.

²² S. J. R. Complut. y Esc. 2. labore.

²³ Card. y Esc. 1. pertinet.

²⁴ Complut. adiunctis.

²⁵ Esc. 1. esse eis.

²⁶ Card. y Esc. 1. Quæ licet tempta (Esc. 1. tenta) usque hactenus nullo modo credantur, nullius tamen vigoris deinceps valitudinem retinebunt. Illa siquidem.

²⁷ S. J. R. Complut. y Esc. 1. exercenda.

²⁸ Card. y Esc. 1. secundum sane.

²⁹ Card. Esc. 1. y Lind. non solum reprehensibile nobis videtur, sed inipiū, ubi totius universitas culpæ, ad unius rediguntur damnationem vindictæ.

³⁰ Card. y Esc. 1. in se retinent.

³¹ Card. y Esc. 1. modus est adhibitus penæ; quum.

³² Card. y Esc. 1. lex ipsa quæ inscribitur.

³³ Esc. 2. y Complut. Dominus.

³⁴ Complut. pro redemptione. Lind. peremptionem continet mortis. Card. interemptionis terminum continet morientium. Esc. 1. in se peremptiones continet morientium.

VIII. ² Ne iudei ex propinquitate sui sanguinis connubia ducant, et sine benedictione sacerdotis nubere non audeant.

Nulli iudæorum in utroque sexu permittimus ex propinquitate sui sanguinis, vel uxoris suæ, atque etiam virorum, iuxta legem quæ in christianis est lata, usque ad sextum ² generis gradum connubia ducere, vel incesti maculam operari. Huius igitur foedæ permixtionis pervasores tali multentur poena, ut separati ab invicem centena flagella suscipiant, et decalvati exilio que religati sub poena ³ maneant; eorumque ad filios bona, quos de præcedenti ⁴ coniugio habuerint, redeant: si tamen et ipsos in nullis iudaicæ prævaricationis maculaverit noxa, et nulla incestivæ nationis sordidaverit macula. Quod si non habuerint filios, aut habitos, ut dictum est, iudæus involverit error, vel incesti ⁵ foedaverit natio; tunc facultas prædictorum omnimode ⁶ in principiis potestate consistat ⁷. Illud tamen modis omnibus observandum præcipimus, ut si quis iudæus sive iudæa ⁸ noviter renati, nuptiale festum ⁹ celebrare voluerint, non aliter quam cum præmisso dotis titulo, quod in christianis salubri institutione præceptum est, vel sacerdotali benedictione intra sinum ecclesiæ sanctæ percepta coniugium cuipiam ¹⁰ ex his adire permittimus. Quod si certe sine benedictione sacerdotis quisquam hebræorum noviter coniugium duxerit, vel solemnitatem legis pro dotali titulo in quocumque transcenderit ¹¹ post renovationem baptismatis, C. solidos principi coactus exsolvat, aut C. flagella publice suscipiat. Hæc scilicet damna vel verbera singillatim unusquisque percipiat videlicet tam ille qui nupsit, quam ea quæ nupta est, vel etiam parentes eorum unusquisque pro se iacturam legis suscipiat.

¹ Card. y Esc. 1. Flavius Glor. Ervigiusr rex.

² Card. y Esc. 1. sexti.

³ Card. y Esc. 1. penitentia.

⁴ S. J. R. Complut. y Esc. 2. de præsenti.

⁵ Esc. 1. incestiva.

⁶ Esc. 1. omnium.

⁷ Card. Esc. 1. y Lind. consistat; qualiter principali discretione res ipsa, aut in christianis eorum hæredibus concessa (Card. conversis) permaneat, aut si hæredes huiusmodi dignitatis defuerint, fisco nostro sociata deserviat. Illud tamen &c.

⁸ Card. y Esc. 1. noviter nuptiale.

⁹ Card. fedus.

¹⁰ Card. y Esc. 1. cuiquam.

¹¹ Card. y Esc. 1. transcendenter C. solidos principi coactus exsolvat.

¹² Card. y Esc. 1. audeant, ac ne a fide refugientes alibi se transducant, et ne quilibet refugientes eos suscipiant.

IX. Ne iudei religioni nostræ insulantes, sectam suam defendere ¹² co[n]antes alibi se transducant, ne quilibet refugientes suscipiat.

Iam sane, si quis iudæorum ¹³ religioni christianæ insultare præsumperit, vel ¹⁴ christianam fidem verbis subvertere, aut sectæ suæ ¹⁵ defendere vanitatem, nec non quisquis disciplinam fidei christianæ refugiens, aut in terram nostri regiminis se occultandum ingesserit ¹⁶, vel in aliis partibus se latitudine transduxerit; si quis etiam huiusmodi transgressoribus latibulum præbuerit, dum ¹⁷ de eius fuga conscius fuerit, omnium capitolorum quisquis ille fuerit transgressor inventus, C. ¹⁸ flagellis mulctabitur, et decalvatus, rebus eius in principiis potestate redactis, ¹⁹ exsili conteratur ærumnis.

X. ²⁰ Ne christianus a iudeo quocumque munus contra fidem Christi accipiat.

Quam sit extra ²¹ fidei christianæ regulam, qui se defensorem veritatis insimulat et veritatem ipsam per ²² munerum acceptiōē commaculat, audiat dominum contra se per prophetam dicentem: Pro eo quod vendidistis argento iustum, et pauperem calceamentis: ecce ego stridebo super vos, sicut stridet plaustrum onustum foco, et peribit fuga a veloce, et fortis non obtinet virtutem suam, et robustus non servabit animam suam, et tenens arcum non stabit, et velox pedibus suis non salvabitur, et ascensor ²³ non salvabit animam suam, et robustus corde inter fortes nudus fugiet ²⁴. Quis enim hic venditus argento iustus accipitur, et pauper pro calceamentis, nisi unigenitus Filius Dei Patris, cuius innoxius sanguis XXX. olim a iudæis taxatus argenteis, quotidie venundatur ab illusoribus veritatis? Et ideo sunt quidam ex fideli numero, qui quasi zelo fidei iudæorum culpas detegere, vel plectere valida se intentione promittunt, quos tamen depravat solita cupiditatis illecebra. Nam si talibus quocumque forsitan fuerit a perfidis ²⁵ in munerum collatione oblatum, illico reticent ²⁶, et errores

¹³ Esc. 1. palam vel occulite religioni christianæ.

¹⁴ Esc. 1. si quis etiam christianorum.

¹⁵ Card. aut sectæ sua nūs fuerit. Esc. 1. visus fuerit.

¹⁶ Card. y Esc. 1. iniecerit.

¹⁷ Card. aut in eius fuga. Esc. 1. aut eius fugæ.

¹⁸ Card. y Esc. 1. et centenis decalvatus mulctabitur plagiis et rebus eius.

¹⁹ Card. debitis exsili. Esc. 1. debiti exsili conteritur &c.

²⁰ Card. y Esc. 1. Fls. Gls. Ervigiusr Rex.

²¹ Card. extraneus a fidei christianæ regula. Esc. 1. extraneus a christiana fidei regula.

²² Card. veritatem ipsam munerum acceptiōē commaculat, a diat contra se prophetam.

²³ Card. y Esc. 1. ascensor equi.

²⁴ Card. fugiet, in die illa dicit dominus.

²⁵ Card. y Esc. 1. perfidis munerum collatione.

²⁶ Card. y Esc. 1. reticescunt.

taliū, quos iudicare et detegere ante promissum sibi beneficium nitebantur, percepto postmodum miserabilis quæstū impunitos transire permittunt. Vnde ²⁷ decernimus nulli christiano licere cuiuscumque generis sit, vel honoris, ordinis, sive personæ, sive ex religiosis, sive etiam ex laicis quocumque beneficium contra fidem Christi a quolibet iudæo vel iudea, sive etiam per eorum internuntios sibi illatum accipere, nec se pro talium vindicatione contra regulam fidei christianæ oblatis sibi præmiis implicare. Si quis autem qualibet beneficiorum exhibitione corruptus, aut agitos errores iudæorum celaverit, aut ²⁸, ne improbitas talium feriatur, quolibet modo obstiterit; antiquis ⁴ sine dubio patrum regulis erit obnoxius, et tantum in duplo fisci erit paribus illatus, quantum a iudæo quisquis ille accepisse fuerit comprobatus.

XI. ⁵ Ervigiusr Rex.

Ne iudei libros illos legere audeant, quos christiana fides repudiat.

Illis commendare lectionibus sensum, quibus fas non est præbere assensum, impietas est potius quam pietatis ⁶ indicium. Et ideo, si quis iudæorum libros legerit illos, vel doctrinas attenderit, sive abditos ⁷ in domo sua celaverit, in quibus male contra fidem Christi sentitur, C. ⁸ flagellis publice verberetur aut decalvetur. Qui tamen ⁹ cautionis vinculo alligabitur, ne unquam talium librorum ¹⁰ doctrinas apud se habere præsumat, aut attendere audeat, vel in studiis meditandi assumat. Iam de cætero, si post emissum placitum quocumque ¹¹ tale repetere temptaverit, C. ¹² flagellis subiaceat decalvatus, et ¹³ sub perpetua exsilii conteratur ærumna: ut ¹⁴ quia iam secundo visus est erroris sui iterasse vestigia ¹⁵, perenniter ¹⁶ eius rescula eis

¹ Esc. 1. vindicare. Esc. 2. indicare.

² Card. unde nulli christiano licebit, cuiuscumque generis sit.

³ Card. y Esc. 1. aut ut ne pravitas.

⁴ Card. y Esc. 1. et antiquis patrum regulis.

⁵ En el Complut. falta una hoja que comprehenda esta ley y las dos siguientes.

⁶ Esc. 1. veritatis.

⁷ Esc. 1. y Lind. habitos.

⁸ Card. et centenorum flagellatione plectabitur. Qui tandem. Esc. 1. et publice decalvabitur, et centenorum flagellarum verberatione plectebitur. Qui tamen.

⁹ Card. tali cautionis.

¹⁰ Card. y Esc. 1. libros vel doctrinas.

¹¹ Card. quocumque iteratim.

¹² Card. centenis flagellis subiaceat et amissis rebus sub perpetua exsilii depuetetur ærumna.

¹³ Esc. et amissis rebus. Lind. et amissis rebus sub perpetui exsilii conteretur ærumna.

¹⁴ Esc. 1. et quia.

¹⁵ Esc. 1. malitiam.

¹⁶ Card. y Esc. 1. perenniter illis res eorum deserviat.

¹⁷ Card. principali fuerit ordinatione disposita atque.

¹⁸ Card. y Lind. quemlibet infantum.

¹⁹ Esc. 1. in prima transgressionis fronte deprehensus, et centenis subiaceat decalvatus verberibus et placiti sui.

deserviat, quibus principali collatione fuerit ¹⁷ concessa. Hæc et his similia percipient, qui quamlibet ¹⁸ infantiam edocere præsumperint talia, et ut doctor ipse iniurias in prima transgressione ¹⁹ deprehensus C. flagellis subiaceat decalvatus. Placiti quoque sui pollicetur cautione ²⁰ se talia ulterius neminem edocere. Quod si primæ ²¹ huius sponsionis suæ maculare ²² fidem præsumperit ²³, et ad ea quæ abicerat repedare conaverit, omni eius facultate in principiis potestate redacta, C. ipse verberibus addicetur, ac decalvatus perpetuo erit exilio religandus. Infantes tamen ipsi, vel pueri a ²⁴ tantis supradictis damnis ²⁵ erunt alieni, si ipsam perfidiæ doctrinam infra ²⁶ X. ætatis suæ annos positi meditasse fuerint visi. Cæterum si post X. annos quisquis talia attendit ²⁷, vel meditari vetita præsumperit, superioris institutionis ²⁸ damna vel verbera adnotatus sustineat.

XII. ²⁹ Ne iudeis mancipia deserviant ³⁰ vel adhærent christiana.

Importabile ³¹ sane satis christiano cœtu viperi debet flagitium ut gens iudaica contra dominum rebellis semper et impia, christiana mancipia suis habeant ³² servitiis religata: et versa vice, religionis nostra honorabile Christi ³³ membrum humilietur ante filios perfidorum ³⁴; sique corpus Christi videatur obsequi Anti-Christi ministris: et cum præpostero ordine ipsi, qui nostram oppugnant ³⁵ moribus fidem, obsequentes habeant ³⁶ sub impietatis suæ errore famulos sacræ fidei nostræ. Proinde legem illam quæ a glorioso prædecessore nostro diva[m] memoria Sisebuto rege est edita, in huiusmodi causis tenendam esse sancimus, et ³⁷ contextum legis ipsius, excepto ubi mortis ultio ponitur ³⁸, glorioso serenitatis nostræ oraculo confirmamus: qualiter ³⁹ prædictæ legis edic-

²⁰ Esc. 1. cautiones.

²¹ Card. Quod si postmodum huius.

²² Card. maculans cautionem contingat illi ea quæ abicerat iterum reiterare.

²³ Esc. 1. contingat.

²⁴ Esc. 1. tunc a supradictis.

²⁵ Card. y Esc. 1. damnis atque verberibus.

²⁶ Esc. 1. intra.

²⁷ Esc. 1. adtendere. Esc. 2. adtenderet.

²⁸ Lind. Card. y Esc. 1. constitutionis.... ordine superius adnotato sustinet.

²⁹ Card. y Esc. 1. Fl. Ervigiusr rex.

³⁰ Esc. 1. deserviant christiana.

³¹ Esc. 1. Importabile satis.

³² Esc. 1. in servitiis.

³³ Esc. 2. y S. J. R. regnum.

³⁴ Card. Esc. 1. y Lind. perditionis; et portio dictata Christo per lavacrum perfidorum obsequiis subiugetur, sique corpus Christi.

³⁵ Esc. 2. impugnant.

³⁶ Card. y Esc. 1. habeant famulos fidei nostræ ad impietatem.

³⁷ Card. y Esc. 1. et omnem textum.

³⁸ S. J. R. y Esc. 2. pandit.

³⁹ Card. y Esc. 1. iuxta prædictæ legis edictum ubi... obstrinxit.